

Проф. др Драган Јовашевић
Доц. др Душица Миладиновић-Стефановић

ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

Ниш, 2017.

Др Драган Јовашевић

Редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу

Др Душица Миладиновић Стефановић

Доцент Правног факултета Универзитета у Нишу

ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

Издавач

Правни факултет Универзитета у Нишу, Центар за публикације

За издавача

Проф. др Саша Кнежевић

Рецензенти

Проф. др Саша Кнежевић,

Проф. др Ђорђе М. Ђорђевић

Проф. др Миодраг Симоновић

Технички уредник

Ненад Милошевић

Лектура

Милена Јовановић

Штампа

Медивест, Ниш

Тираж

100

ISBN 978-86-7148-243-1

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Нишу (бр. 01-1739/26 од 15.09.2017. године) ова књига је уврштена у обавезну литературу на основним, мастер и докторским академским студијама права на Правном факултету Универзитета у Нишу.

Уџбеник „Прекршајно право“ представља резултат рада на пројекту „Усклађивање права Србије са правом Европске уније“, који финансира Правни факултет у Нишу у периоду од 2013. до 2018. године.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	9
-----------------	---

ПРВИ ДЕО

ОСНОВИ ПРЕКРШАЈНОГ ПРАВА	11
--------------------------------	----

(др Драган Јовашевић)

Глава прва

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ПРЕКРШАЈНОГ ПРАВА	12
---	----

1. Уводна разматрања	12
2. Појам, предмет и задатак прекршајног права	13
3. Развој прекршајног права	15
4. Извори прекршајног права	17
4.1. Временско важење прописа	18
4.2. Просторно важење прописа	18
4.3. Важење прописа у односу на лица	19
Резиме	20
Питања	21

Глава друга

СИСТЕМ КАЗНЕНИХ ДЕЛИКАТА	22
--------------------------------	----

1. Појам и врсте деликата	22
2. Однос прекршаја и кривичног дела	22
3. Однос прекршаја и привредног преступа	25
Резиме	26
Питања	27

ДРУГИ ДЕО

ПРЕКРШАЈНО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО	29
------------------------------------	----

(др Драган Јовашевић)

Глава прва

ПРЕКРШАЈ	30
----------------	----

1. Субјект прекршаја	30
1.1. Активни субјект	30
1.2. Пасивни субјект	32
2. Појам и елементи прекршаја	32
2.1. Радња	33
2.2. Последица	35
2.3. Узрочност	36
2.4. Место и време извршења прекршаја	36
Резиме	37
Питања	38

Глава друга

ФОРМЕ (ОБЛИЦИ) ПРЕКРШАЈА39

- 1. Покушај прекршаја39
- 2. Стицај прекршаја40
- 3. Привидни стицај прекршаја41
 - 3.1. Привидни идеални стицај42
 - 3.2. Привидни реални стицај43
- Резиме46
- Питања.....46

Глава трећа

ОСНОВИ ИСКЉУЧЕЊА ПРЕКРШАЈА47

- 1. Појам и врсте основа47
- 2. Нужна одбрана47
- 3. Крајња нужда51
- 4. Сила и претња53
 - Резиме54
 - Питања.....55

Глава четврта

САУЧЕСИШТВО56

- 1. Појам и облици саучесништва56
- 2. Саизвршилаштво57
- 3. Подстрекавање60
- 4. Помагање62
 - Резиме64
 - Питања.....65

Глава пета

ПРЕКРШАЈНА ОДГОВОРНОСТ65

- 1. Појам и елементи прекршајне одговорности65
- 2. Урачунљивост66
- 3. Кривица67
 - 3.1. Умишљај68
 - 3.2. Нехат70
- 4. Посебни случајеви прекршајне одговорности72
 - Резиме74
 - Питања.....75

Глава шеста

ОСНОВИ ИСКЉУЧЕЊА

ПРЕКРШАЈНЕ ОДГОВОРНОСТИ75

- 1. Појам и врсте основа75

2. Неурачунљивост	75
3. Битно смањена урачунљивост	78
4. Скривљена неурачунљивост	79
5. Заблуда.....	80
5.1. Стварна заблуда	80
5.2. Правна заблуда	82
6. Наређење претпостављеног	83
Резиме	84
Питања.....	85
Глава седма	
КАЗНЕ	85
1. Појам и врсте прекршајних санкција	85
2. Казне	86
2.1. Казна затвора	88
2.2. Рад у јавном интересу	88
2.3. Новчана казна	89
2.4. Казнени поени	91
Резиме	91
Питања.....	92
Глава осма	
ОДМЕРАВАЊЕ КАЗНЕ	93
1. Појам и врсте одмеравања казне	93
2. Олакшавајуће и отежавајуће околности	94
3. Ублажавање казне	95
4. Ослобођење од казне	96
5. Одмеравање казне за стицај прекршаја	96
6. Урачунавање задржавања у казну	98
Резиме	98
Питања.....	99
Глава девета	
ДРУГЕ ПРЕКРШАЈНЕ САНКЦИЈЕ	99
1. Опомена	99
2. Заштитне мере	100
2.1. Појам и врсте заштитних мера	100
Поједине заштитне мере	101
3. Васпитне мере	107
3.1. Појам и врсте васпитних мера	107
3.2. Поједине васпитне мере	109
3.3. Кажњавање малолетника	111
Резиме	112
Питања.....	113

Глава десета

ОСТАЛЕ ПРЕКРШАЈНОПРАВНЕ МЕРЕ 113

1. Одузимање имовинске користи прибављене прекршајем 113
2. Основи гашења прекршајних санкција 115
 - 2.1. Појам и врсте основа 115
 - 2.2. Смрт учиниоца прекршаја 115
 - 2.3. Застарелост 116
- Питања 118

ТРЕЋИ ДЕО

ПРЕКРШАЈНО ПРОЦЕСНО ПРАВО 119

(др Душица Миладиновић Стефановић)

Глава прва

ПОЈАМ, ВРСТЕ И НАЧЕЛА

ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА 120

1. Појам и врсте прекршајног поступка 120
2. Начела прекршајног поступка 122
 - Резиме 130
 - Питања 131

Глава друга

СУБЈЕКТИ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА 131

1. Органи надлежни за вођење прекршајног поступка 132
 - 1.1. Стварна надлежност органа за прекршаје 133
 - 1.2. Месна надлежност органа за прекршаје 133
 - 1.3. Сукоб надлежности 135
 - 1.4. Спајање и раздвајање прекршајног поступка 136
 - 1.5. Избор судија прекршајних судова и престанак судијске функције 136
 - 1.6. Изузеће судија 140
2. Окривљени у прекршајном поступку 142
3. Бранилац окривљеног 143
4. Оштећени у прекршајном поступку 144
5. Јавни тужилац и други органи надлежни за подношење захтева за покретање прекршајног поступка 145
 - Резиме 146
 - Питања 149

Глава трећа

ОПШТИ ПРОЦЕСНИ ИНСТИТУТИ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ 150

1. Поднесци 150

2. Записници	150
3. Рокови	153
4. Повраћај у пређашње стање	155
5. Трошкови прекршајног поступка	156
6. Имовинскоправни захтев	158
7. Одлуке у прекршајном поступку – врсте, доношење и саопштавање	159
8. Достављање писмена	160
9. Разматрање и преписивање списка	164
Резиме	165
Питања	168

Глава четврта

ТОК ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА

1. Првостепени прекршајни поступак	169
1.1. Претходни прекршајни поступак	169
1.2. Захтев за покретање прекршајног поступка	170
1.3. Прекршајни налог	173
1.4. Мере за обезбеђење присуства окривљеног у прекршајном поступку	177
1.4.1. Позивање окривљеног	178
1.4.2. Довођење	179
1.4.3. Задржавање окривљеног	180
1.4.4. Јемство	182
1.4.5. Задржавање личне исправе	183
1.5. Докази, доказна средства и доказни поступак	183
1.5.1. Саслушање окривљеног	186
1.5.2. Саслушање сведока	188
1.5.3. Увиђај	192
1.5.4. Вештачење	192
1.5.5. Претресање просторија и лица	194
1.6. Споразум о признању прекршаја	196
1.7. Претрес	199
1.7.1. Одржавање реда у току прекршајног поступка	201
1.7.2. Прекид прекршајног поступка	201
1.8. Доношење одлуке о прекршају	202
Исправљање пресуде и решења о прекршају	206
Достављање пресуде и решења о прекршају	206
2. Поступак по правним лековима	206
2.1. Жалба – појам, садржина и овлашћена лица	207
2.2. Основи за побијање првостепене одлуке жалбом	208
2.3. Поступак по жалби	211
3. Поступак по ванредним правним лековима	214

3.1. Захтев за понављање прекршајног поступка	214
3.2. Захтев за заштиту законитости	218
Резиме	220
Питања.....	225
Глава пета	
ПОСЕБНИ ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПЦИ	226
1. Прекршајни поступак према малолетницима	226
2. Поступак за надокнаду штете и враћање новчаног износа због неоправданог кажњавања	230
Резиме	233
Питања.....	233
Глава шеста	
ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА ДОНЕТИХ	
У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ	234
1. Извршење новчане казне и других новчаних износа	235
2. Извршење заштитне мере одузимања предмета и мере одузимања имовинске користи	239
3. Колизционе норме и уступање предмета на извршење у односима између прекршајних судова у републици	241
4. Јединствени регистри прекршајних санкција	241
Резиме	244
Питања.....	245
ЛИТЕРАТУРА	247

ПРЕДГОВОР

Прекршајно или административно казнено право представља посебан и специфичан део казног (деликтног) права Републике Србије. Његов се значај посебно огледа у постојању великог броја различитих прекршаја расутих у више стотина законских и подзаконских прописа. Но, и поред такве расутости великог броја прекршајних прописа у правном систему наше земље, основни извор прекршајног права: општи део материјалног и процесно право садржан је Закону о прекршајима Републике Србије (Службени гласник Републике Србије број 65/2013, 13/2016 и 98/2016 – Одлука УС). Наиме, овај Закон у потпуности уређује материју прекршаја и то тако што поред одредби о организацији и надлежности прекршајних органа и поступку утврђивања постојања прекршаја и одговорности њихових учинилаца, те изрицања санкција, садрже и материјално правне одредбе којима се одређују: појам и елементи прекршаја, стадијуми у њиховом извршењу, облици саучесништва, услови и основи прекршајне одговорности, те систем прекршајних санкција.

Практичан значај изучавања материје прекршајног права у последње време добија све израженије место у правној теорији и пракси с обзиром на велики пораст и изражену динамику различитих облика и видова противправног и кажњивог понашања физичких и правних лица, као и њихових одговорних лица, односно предузетника који се испољавају у облику прекршаја као „специфичних повреда јавног поретка за које су предвиђене прекршајне казне и заштитне мере“.

Намера је аутора да у издању ове врсте на једном месту систематизовано изложи основне, најзначајније институте прекршајног права (прекршај, прекршајна одговорност и систем прекршајних санкција) како би студенти основних и мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу добили основу са стицање основних и продубљених знања о овој области казног права Републике Србије. На тај начин аутори се надају да ће књига корисно послужити свима који се у процесу образовања, али и у свакодневном практичном раду сусрећу са материјом прекршајног права.

Ниш, април 2017. године

Аутори